
[2012-7-RE](#)

CAUSA 2012-7-RE

Sentència del Tribunal Constitucional del 13-7-2012 relativa al recurs d'empara 2012-7-RE

Número de registre 92-2012. Recurs d'empara

Sentència del 13 de juliol del 2012

BOPA núm. 35, del 25 de juliol del 2012

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 22 de febrer del 2012, per la representació processal de la Sra. M. Àngels Amorós Orell, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 20 de desembre del 2011, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució i, atès que demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs d'empara, que anul·li la sentència objecte de recurs, que declari que el Tribunal Superior de Justícia ha de tornar a valorar la sentència de la primera instància, que declari l'obligació de l'altra part a pagar, en reparació del dany causat, 132.036,79 euros, que declari que les rendes impagades han d'anar a càrrec de les fiances i dels dipòsits no retornats, els quals sumen un total de 18.835,87 euros, i la resta de la renda pendent es compensi amb 2.511,63 euros provinents de la reparació dels danys mencionats, que s'acordi la suspensió de l'execució de la sentència impugnada fins a la resolució del conflicte i que es condemni l'altra part al pagament de les costes processals, inclosos honoraris d'advocat i de procurador;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 21 de març del 2012;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 7 de maig del 2012, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2012-7-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 24 de maig del 2012, per la representació processal de la Sra. M. Àngels Amorós Orell;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 25 de maig del 2012, per la representació processal de la societat ANDBANK;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Juan Antonio Ortega Díaz-Ambrona;

Antecedents

Primer

La societat ANDBANK va presentar una demanda contra la Sra. M. Àngels Amorós Orell en què sol·licitava que se la condemnés a desallotjar un local arrendat i al pagament de 20.360,61 euros en concepte de lloguers impagats, més els interessos legals, i altres despeses concretes.

Segon

La defenent va presentar una demanda reconvençional en què sol·licitava el pagament de 132.036,79 euros, import equivalent al seu empobriment, fruit de les obres realitzades des de l'any 2003 fins a finals del 2007 per la societat demandant sobre el local arrendat.

Tercer

El 14 de juliol del 2011, el Tribunal Unipersonal de la Batllia va dictar una sentència que decidia “Que estimant parcialment la demanda interposada per la representació processal de l'entitat bancària ANDBANC contra la Sra. Mª Àngels AMORÓS ORELL, desestimant l'excepció de prescripció de l'acció interposada per ANDBANC i estimant parcialment la demanda reconvençional presentada per la Sra. AMORÓS ORELL contra ANDBANC, s'ha de condemnar ANDBANC a pagar a la Sra. AMORÓS ORELL l'import total de 16.581'14 euros, que serà incrementat pels interessos legals a comptar de la fermesa d'aquesta sentència, no fent especial imposició de costes processals.”

Quart

Les dues parts van presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió. La Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, d'una banda, va considerar que l'escrit de recurs d'apel·lació presentat per la Sra. M. Àngels Amorós Orell no acomplia el requisit essencial d'exposar els motius del recurs i que, per tant, havia de ser desestimat, ja que la Sala Civil ignorava les raons que tenia l'apel·lant per fonamentar-lo. D'altra banda, també va considerar que aquest dèficit no podia ser subsanat en l'escrit de contesta a les al·legacions de l'altra part, ja que aquesta argumentació seria extemporània.

En definitiva, el 20 de desembre del 2011, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que desestimava el recurs interposat per la Sra. M. Àngels Amorós Orell i estimava parcialment el recurs de la societat ANDBANK i, per tant, revocava en part la sentència de la primera instància en el sentit de condemnar la Sra. M. Àngels Amorós Orell al pagament de 9.032,38 euros, més els interessos legals, així com a fer front al preu dels serveis subministrats des del mes de desembre del 2009 fins al 6 d'abril del 2010.

En aquesta sentència també es declarava d'ofici la inadequació del procediment per examinar la reclamació efectuada per ANDBANK en concepte de despeses per adequar un local radicat en el C. Anna M. Pla d'Andorra la Vella.

La Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia confirmava els demés extrems de la sentència de la Batllia.

Cinquè

La representació processal de la Sra. M. Àngels Amorós Orell va interposar un recurs denominat de revisió contra aquesta darrera sentència en què manifestava en el “Sol·licito” que s’havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció, reconegut a l’article 10 de la Constitució.

Sisè

El 31 de gener del 2012, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que considerava que, per error, s’havia tramitat aquell recurs de revisió com un incident de nul·litat d’actuacions i recordava que en l’ordre jurisdiccional civil andorrà no hi ha cap procediment establert per la llei que prevegi una revisió contra les sentències del Tribunal Superior de Justícia, llevat del recurs d’empara en casos determinats.

Afegeix que les pretensions de la demandant són incompatibles amb un incident de nul·litat d’actuacions, el qual no persegueix un nou examen del litigi, sinó l’anul·lació d’una decisió jurisdiccional i la reposició de les actuacions al moment de produir-se la vulneració del dret a la jurisdicció.

Per consegüent, el Tribunal Superior de Justícia va decidir no admetre el recurs de revisió interposat i deixar ferma la sentència del 20 de desembre del 2011, a més de condemnar la demandant a satisfer les costes judicials derivades d’aquest recurs.

Setè

El 22 de febrer del 2012, la representació processal de la Sra. M. Àngels Amorós Orell, va interposar un recurs d’empara contra la sentència del 20 de desembre del 2011, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l’article 10 de la Constitució.

En primer lloc, aquesta part al·lega que va interposar en el termini legalment establert un recurs de revisió d'acord amb l'article 56 de la Llei qualificada de la Justícia, en aquest sentit l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials estableix com a recurs de revisió, en el cas de vulneració del dret fonamental a la jurisdicció, l'incident de nul·litat d'actuacions que va ser, doncs, plantejat per aquesta part en el termini establert.

Segons el seu parer, en aquest escrit s'al·legava que el Tribunal Superior de Justícia havia canviat el sentit de la sentència de la primera instància sense tenir en consideració, en cap moment, cap de les pretensions presentades per aquesta part, ja que va considerar que en el seu escrit del 2 de setembre del 2011 no s'acomplia el requisit essencial d'exposar els motius del recurs i aquest dèficit no podia ser suplert, posteriorment, de manera extemporània, en l'escrit de contesta a les conclusions de l'altra part.

Aquesta part reprèn els diversos passos del procediment en fase d'apel·lació i conclou que el seu recurs es va fonamentar en base a la valoració de la prova i a la vulneració de l'article 26.6 de la Llei d'arrendaments de finques urbanes que estableix que l'arrendador ha de garantir a l'arrendatari l'ús pacífic i el gaudiment de la cosa arrendada durant el temps del contracte. Considera que qualsevol recurs on s'identifiqui allò que es recorre, els fets i els fonaments jurídics que ho motiven i la pretensió que es persegueix s'ha de tenir per ben presentat, tot i no ser massa extens.

Afegeix que la no realització del judici oral, el qual no va ser demanat per cap de les parts, suposa la no realització de conclusions, tanmateix, aquest fet no invalida les al·legacions, ni les pretensions de les parts. Tenir únicament en compte les al·legacions de la part adversa suposa un trencament del principi d'igualtat de les parts en el procés.

També considera que l'article 27 de la Constitució garanteix el dret a la propietat privada i a l'herència, sense altres limitacions que les derivades de la funció social de la propietat, on ningú pot ser privat dels seus béns ni dels seus drets, si no és per una causa justificada d'interès públic, mitjançant una justa indemnització i d'acord amb el procediment establert per la llei. Així mateix, l'article 28 de la Constitució reconeix la llibertat d'empresa en el marc de l'economia de mercat i conforme a les lleis.

Per tant, una vegada evidenciada la culpa contractual, en primera instància, generadora d'uns danys i no discutida en segona instància, aquests danys han de ser reparats i així donar compliment a l'article 32 de la Constitució que estableix que l'Estat pot intervenir en l'ordenació del sistema econòmic, mercantil, laboral i financer per fer possible, en el marc de l'economia de mercat, el desenvolupament equilibrat de la societat i el benestar general.

En definitiva, correspon a la recurrent una indemnització que reperi els danys causats per la conducta culpable de l'altra part i el valor del qual ha estat extensament descrit al llarg del procés.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs d'empara, que anul·li la sentència objecte de recurs, que declari que el Tribunal Superior de Justícia torni a valorar la sentència de la primera instància, que declari l'obligació de l'altra part a pagar, en reparació del dany causat, 132.036,79 euros, que declari que les rendes impagades han d'anar a càrrec de les fiances i dels dipòsits no retornats i que sumen un total de 18.835,87 euros i la resta de la renda pendent es compensi amb 2.511,63 euros provinents de la reparació dels danys mencionats, que s'acordi la suspensió de l'execució de la sentència impugnada fins a la resolució del conflicte i que es condemni l'altra part al pagament de les costes processals, inclosos honoraris d'advocat i de procurador.

Vuitè

El 21 de març del 2012, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què considera que el recurs d'empara 2012-7-RE no contempla satisfactòriament els requisits formals per a la seva admissió. Efectivament, l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional exigeix l'esgotament de la via ordinària en la defensa del dret presumptament vulnerat. Ara bé, en aquest cas, la representació lletrada va formular un recurs de revisió en lloc de l'incident de nul·litat d'actuacions preceptiu per tal de presentar posteriorment un recurs d'empara. Per aquest motiu, el Ministeri Fiscal demana la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara.

Subsidiàriament, tanmateix, cas que es consideressin respectades les exigències de caràcter formal, el Ministeri Fiscal destaca que la resolució objecte d'impugnació no pot ser titllada d'arbitrària, ni d'il·lògica i respon a una valoració de la prova legítimament practicada. Per tant, el contingut d'aquest recurs d'empara, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada abans esmentada, manca manifestament de contingut constitucional.

Novè

El 7 de maig del 2012, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit aquest recurs d'empara, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a les parts per tal que presentessin les seves al·legacions.

Desè

El 24 de maig del 2012, la representació processal de la Sra. M. Àngels Amorós Orell va presentar un escrit d'al·legacions en què, a l'espera de conèixer les al·legacions de l'altra part, s'oposa substancialment al contingut de l'informe del Ministeri Fiscal.

Allò que s'ha de dilucidar és, d'una banda, si quan la sentència aporta alguna motivació, aquesta respon a la realitat fàctica específica i provada en les actuacions amb un raonament lògic i que no en desvirtuï la realitat, forçant-la fins dur-la a l'arbitrarietat; i, d'altra banda, si quan la sentència no aporta cap argumentació cau en la pura i simple afirmació mancada de fonamentació.

Segons el parer d'aquesta part, el Tribunal Superior de Justícia, en primer lloc, argumenta contra raonable raó i, en segon lloc, senzillament no argumenta. Ambdues situacions són vulneradores del dret a la jurisdicció.

Onzè

El 25 de maig del 2012, la representació processal de la societat ANDBANK va presentar un escrit d'al·legacions mitjançant el qual, en primer lloc, exposa els fets de la causa i conclou que hi ha una manca d'interposició de l'incident de nul·litat d'actuacions, allò que va interposar la part recurrent va ser un recurs de revisió en què no demanava la nul·litat de la sentència del 20 de desembre del 2011.

El Tribunal Constitucional ha assenyalat en diverses ocasions els requisits del recurs d'empara constitucional: esgotar la via jurisdiccional ordinària prèvia i en l'escrit darrer de formulació de l'incident de nul·litat d'actuacions mencionar la decisió objecte de recurs, la referència a l'article 10 de la Constitució i un començament de demostració dels greuges que fonamenten l'incident.

Segons el parer d'aquesta part, la recurrent hagués hagut de presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra l'auto del 31 de gener del 2012 que acordava no admetre el recurs de revisió interposat per ella. Afegeix que aquest recurs de revisió no pot ser interpretat com un incident de nul·litat d'actuacions, no solament en mèrits del principi dispositiu que regeix en matèria civil, sinó perquè no demana la nul·litat de la sentència del 20 de desembre del 2011.

Així mateix, manifesta que aquest recurs d'empara manca de contingut constitucional. En primer lloc, defineix quina és la funció del Tribunal Constitucional en el marc d'un procediment d'empara; i,

en segon lloc, la recurrent no diu en què ha consistit la vulneració del seu dret constitucional, es limita a exposar els seus arguments contra les resolucions objecte de recurs.

Per acabar, aquesta part manifesta el seu desacord i oposició a l'admissió a tràmit del recurs d'empara 2012-7-RE i, subsidiàriament, s'oposa al recurs d'empara mateix.

Finalment, demana al Tribunal Constitucional que dicti una resolució en què revoqui la seva decisió d'admissió a tràmit anterior i acordi la inadmissió a tràmit del recurs 2012-7-RE, imposant les costes a la part recurrent.

Dotzè

L'11 de juny del 2012, el Ministeri Fiscal, i, el 15 de juny del mateix any, la representació processal de la Sra. M. Àngels Amorós Orell i la representació processal de la societat ANDBANK, respectivament, van presentar els seus escrits de conclusions en què reproduïxen els arguments i les al·legacions continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

Dels antecedents transcrits es desprèn que aquest recurs d'empara planteja en essència dues qüestions que han de ser examinades per aquest Tribunal: la primera, fa referència a l'admissió del recurs i, la segona, consisteix en determinar si s'ha respectat o no els drets constitucionals a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut de la recurrent.

Segon

La primera qüestió, relativa a l'admissibilitat del recurs, no presenta dubtes. L'empara va ser admesa a tràmit mitjançant un aute del Tribunal Constitucional del 7 de maig del 2012. Aquest aute és ferm i no es pot replantejar la seva admissió a tràmit. Això no significa que les argumentacions sobre la manca d'esgotament de la via jurisdiccional ordinària no hagin de ser examinades en

aquesta sentència per aquest Tribunal. Tanmateix, tot i poder resultar fonamentades, no es podrà concloure a la inadmissió a tràmit del recurs, sinó que això derivaria en una desestimació.

No obstant això, la desestimació no és procedent, perquè s'han acomplert substancialment els requisits establerts en l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, referents a l'esgotament de la via ordinària.

S'ha de tenir en compte que la representació processal de la recurrent, una vegada notificat el contingut de la sentència del 20 de desembre del 2011, el 3 de gener del 2012, va presentar un recurs contra aquella sentència. En aquest recurs es denunciava abans que res "la vulneració de la tutela judicial efectiva" i en el "Suplico" deixava ben clar que es considerava infringit l'article 10 de la Constitució pel que feia al "dret a la jurisdicció". El recurs es va presentar davant el Tribunal Superior de Justícia en temps i forma, es va començar a tramitar com un recurs de nul·litat d'actuacions, però finalment, tenint en compte que el recurs s'havia denominat de revisió, la Sala Civil va decidir inadmetre'l a tràmit.

Tanmateix, als efectes de la competència d'aquest Tribunal Constitucional, allò que és substantiu és que el recurs es va presentar dins del tràmit de 15 dies des de la notificació de la sentència davant el tribunal que va dictar la darrera resolució, que aquest va tenir coneixement de la impugnació i dels seus arguments que eren de caràcter constitucional amb cita expressa de l'article 10 de la Constitució i que es denunciava la infracció del dret a la jurisdicció. La finalitat substancial del requisit de l'esgotament és doble: que el tribunal, la resolució del qual va ser impugnada en empara, tingui coneixement dels arguments d'impugnació i que, en segon lloc, pugui ponderar-los, ja sigui per rebutjar-los, ja sigui per acceptar-los, donant en aquest darrer cas satisfacció al recurrent, sense que sigui necessari acudir en empara constitucional. Això és allò que és essencial. En canvi pot no ser-ho el nomen iuris de qualificació del recurs. És més, en casos com aquest en què la protecció d'un dret constitucional està en joc, l'error en la qualificació o en la denominació del recurs no és un obstacle per a l'admissió a tràmit de l'empara, sempre que del contingut del recurs es desprengui, de manera inequívoca, la seva vertadera naturalesa i propòsit. Una interpretació nominalista no és compatible, una vegada formulat el recurs d'empara, amb una defensa substancial dels drets constitucionals, a més del fet que fa pesar, de manera injustificada, sobre la persona que sol·licita l'empara un error de nom en el qual va poder incórrer la seva direcció lletrada. La defensa dels drets fonamentals de la persona avala una interpretació finalista pro actione, davant un rigor formalista excessiu.

Tercer

Entrant ja en el fons de l'assumpte, la Sra. M. Àngels Amorós Orell, recurrent en empara, sol·licita en l'escrit del 20 de febrer del 2012, entre d'altres coses, l'anul·lació de la sentència del Tribunal Superior de Justícia del 20 de desembre del 2011 i que es torni a valorar la sentència dictada en

primera instància, que en part li va ser favorable.

Convé recordar que en primera instància, la Batllia, mitjançant una sentència del 14 de juliol del 2011, va estimar en part la demanda de l'entitat ANDBANK, però també va estimar en part la demanda reconvençional de la recurrent actual contra l'entitat esmentada. El problema se suscita perquè el Tribunal Superior de Justícia –en la sentència impugnada del 20 de desembre del 2011– considera que el recurs d'apel·lació no complia el requisit d'exposar els motius de la impugnació i per això va considerar que havia de ser desestimat, ja que la Sala Civil ignorava “les raons que pot adduir la recurrent per fonamentarlo.”

Davant d'això, la recurrent en empara addueix que la Sala Civil coneixia les raons de l'apel·lació i que pel fet de no pronunciar-se en relació amb aquestes raons es va vulnerar el seu dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i el dret a un procés degut.

D'aquesta manera es planteja, en un altre pla, una qüestió semblant a aquella abordada anteriorment sobre el grau de formalisme admissible quan estan en joc drets constitucionals substantius, en aquest cas, els drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut.

Quart

En relació amb la primera al·legació, és a dir, la manca d'una decisió fonamentada en Dret, el Tribunal Constitucional constata que la sentència impugnada raona –acertadament o no– que l'apel·lació de la Sra. M. Àngels Amorós Orell ha de ser desestimada, perquè no compleix el requisit processal de “fonamentar motivadament la seva pretensió de revocació”, d'acord amb –diu la sentència– “L'apartat 8 de la Disposició addicional segona de la Llei d'arrendaments urbans”. Es tracta d'una interpretació rigorosa d'un precepte processal, però això no suposa una manca de fonamentació ni aquesta interpretació resulta absurda, incoherent, mancada de lògica o arbitrària. Per consegüent, d'acord amb el cànon de constitucionalitat que aquest Tribunal ve aplicant a supòsits com el que ara ens ocupa, no es pot estimar l'empara basant-se en aquesta raó.

Cinquè

No obstant això, amb el raonament anterior no s'esgota la matèria que ha de ser decidida per aquest Tribunal Constitucional, ja que subsisteix la qüestió de si amb la interpretació rigorosa efectuada pel Tribunal Superior de Justícia en relació amb el requisit de motivació de l'apel·lació, es respecta, en el seu contingut essencial, el dret constitucional de la recurrent a la jurisdicció en grau

d'apel·lació i el dret a un procés degut. Així doncs, podria ser que el rigor i el formalisme del criteri utilitzat per resoldre resulti incompatible amb el respecte d'aquests drets constitucionals reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

La resposta que es doni ha de partir del contingut essencial del dret constitucional al·legat i de les circumstàncies concretes que s'han donat en el supòsit que aquí s'examina.

Sisè

Correspon al legislador ordinari establir els assumptes litigiosos de caràcter civil que hagin de ser examinats i decidits en doble instància, així com els recursos que siguin possibles contra les decisions judicials, en funció de la seva naturalesa, rellevància i quantia. Ara bé, una vegada establerta la possibilitat d'apel·lació en una matèria determinada (com és el cas dels arrendaments de finques urbanes), s'ha d'assegurar que en la pràctica el recurs d'apel·lació resulti efectiu.

El recurs d'apel·lació obre una via per poder replantejar davant un tribunal superior el debat ja produït i decidit en primera instància. Aquest reexamen per un tribunal superior en apel·lació no suposa una reducció de la cognitio judicial pel que fa a allò que es va debatre en primera instància. Calen, evidentment, restriccions pel que fa a la prova i a altres aspectes del procés, que també decideix el legislador. Però és una característica pròpia de l'apel·lació constituir un recurs ordinari, en el sentit que no s'exigeixen motius taxatius o taxats per la seva interposició, com succeeix en altres processos d'impugnació processal, tipus cassació o revisió, quan existeixen. Doncs bé, des d'aquest perfil propi de l'apel·lació, hem d'enfocar el cas dels arrendaments de finques urbanes com aquell que planteja aquesta litis.

El precepte legal regulador d'aquesta apel·lació exigeix, certament, l'expressió dels motius del recurs, amb la finalitat que el Tribunal Superior de Justícia pugui orientar-se sobre els punts de discrepància del recurrent, però no requereix una nova fonamentació o argumentació exhaustiva de la posició de la part, en gran mesura derivada dels termes en què es va acotar el debat en primera instància. A més, en aquest cas, aquella primera instància, per la concurrència d'una demanda i d'una reconvecció, fixa els termes del debat de tal manera que els arguments que basen la posició demandant i aquells que serveixen d'oposició a la demanda, poden conservar la seva força i sentit, només que de manera invertida, quan s'adopta la perspectiva de la part que reconvé i del que s'oposa a la reconvecció.

Setè

En aquesta causa el Tribunal Superior de Justícia, en la sentència del 20 de desembre del 2011, considera que l'escrit presentat en nom de la Sra. M. Àngels Amorós Orell, el 2 de setembre del 2011, no aconsegueix el requisit legal d'exposar els motius del recurs, "la qual cosa determina que hagi de ser desestimat, en ignorar aquesta Sala les raons que pot adduir la recurrent per fonamentarlo". Per la Sala Civil, manifestar, com ho fa la recurrent, el seu desacord amb la valoració de la prova practicada és insuficient.

Tanmateix, l'apel·lant proporciona, sense cap dubte, més pistes i indicacions sobre els motius de la seva discrepància: manifesta el seu desacord amb l'import dels danys que li han estat reconeguts i entén que són més elevats que aquells que van ser establerts per la Batllia. Per això, torna a reclamar els imports ja sol·licitats en primera instància quantificats en 132.036,79 euros i així mateix especifica la seva posició sobre les fiances i els dipòsits, el valor dels quals també especifica.

Certament, la direcció lletrada que feia servir la recurrent en aquell moment, podia, i fins i tot, hagués hagut de ser més explícita en els seus motius d'impugnació; cosa que va procurar corregir o subsanar en l'escrit d'al·legacions al recurs d'apel·lació contrari. En l'escrit esmentat, presentat el 4 d'octubre del 2011, explica, ja de manera molt detallada, la seva posició en apel·lació. Argumenta contra la decisió de la Batllia i també contra les pretensions de la contrapart ANDBANK, la qual també havia formalitzat, de manera detallada, la seva apel·lació, el 5 de setembre del 2011.

Nogensmenys, els desenvolupaments de la representació processal de la recurrent, en l'escrit del 4 d'octubre del 2011 esmentat, tampoc van merèixer l'atenció del Tribunal Superior de Justícia en sentència –avui impugnada en empara– per tal com va considerar que eren arguments extemporanis i que en cas d'examinar-los es podria causar indefensió a l'altra part.

Vuitè

Del conjunt de les actuacions es dedueix que en aquest cas es va vulnerar el dret a la jurisdicció de la recurrent, en concret, el seu dret a un procés efectiu d'apel·lació i també se li va dificultar el seu accés a l'empara. Tant en la inadmissió a tràmit -aute del 31 de gener del 2012- del recurs contra la sentència del 20 de desembre del 2011, com en aquesta mateixa sentència, quan s'afirma que la Sala Civil ignorava els arguments de l'apel·lant o, si els hagués conegut, no podia entrar en ells per reputar-los extemporanis, s'han seguit criteris incompatibles amb el respecte a un dret fonamental rellevant, consagrat en la Constitució. De la mateixa manera que aquest Tribunal Constitucional no exerceix, ni pot exercir, de tercera instància ordinària per revisar les decisions de la jurisdicció ordinària, sí que pot i ha de cuidar que els processos i els recursos establerts resultin efectius i aconsegueixin la seva missió respectivament a la Constitució. En aquesta causa s'ha fet ús de criteris d'un rigorisme formalista excessiu, que han de cedir quan entren en conflicte amb un dret, consagrat a la Constitució, el dret a un procés degut, en aquest cas en apel·lació. No s'ha atorgat la rellevància que mereix el principi pro actione. S'aprecia una desproporció evident entre els defectes processals

adduïts i les conseqüències que s'han seguit en detriment de la recurrent de la tutela judicial pròpia d'un procés degut, en la seva dimensió de l'accés efectiu als recursos establerts, tant en apel·lació com en empara.

Per tots aquests motius és procedent anul·lar en la seva integritat, tant l'auto del 31 de gener del 2012, com la sentència del 20 de desembre del 2011, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia. I, addicionalment, retrotraure les actuacions del recurs d'apel·lació al moment processal oportú, anterior a la sentència anul·lada, per tal que la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia resolgui, amb un respecte complet al dret fonamental reconegut, i dicti, amb llibertat de criteri, una nova sentència de fons decidint sobre les pretensions de les parts amb examen i ponderació, suficientment curosa, dels arguments aportats per totes les parts.

Pel que fa a la resta de les pretensions expressades en el "Sol·licito" del recurs d'empara, sobre la quantia dels danys, imports de les rendes, fiances, etc., el Tribunal Constitucional no pot entrar en aquestes qüestions, ja que no és una tercera instància ordinària i han de ser rebutjades en aquesta seu i deferides al bon judici del Tribunal Superior de Justícia, òrgan competent per decidir amb plenitud de jurisdicció sobre les apel·lacions.

DECISIÓ:

En atenció a tot el que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Estimar parcialment l'empara sol·licitada per la representació processal de la Sra. M. Àngels Amorós Orell i reconèixer-li el seu dret a un procés degut en apel·lació, ja que aquest li va ser vulnerat.

Segon

Anul·lar íntegrament tant l'auto del 31 de gener del 2012, així com la sentència del 20 de desembre del 2011, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Tercer

Retrotraure les actuacions del recurs d'apel·lació al moment processal oportú, anterior a la sentència anul·lada, per tal que la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia resolgui, amb un respecte complet al dret fonamental reconegut, i dicti, amb llibertat de criteri, una nova sentència de fons decidint sobre les pretensions de les parts amb examen i ponderació, suficientment curosa, dels arguments aportats per totes les parts.

Quart

Desestimar les demés pretensions de la recurrent.

Cinquè

Publicar aquesta sentència, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra. M. Àngels Amorós Orell, a la representació processal de la societat ANDBANK, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 13 de juliol del 2012.

Pierre Subra de Bieusses Juan A. Ortega Díaz-Ambrona

President

Vicepresident

Carles Viver Pi-Sunyer Laurence Burgogue-Larsen

Magistrat

Magistrada